

Koloniale wandeling Deventer: Ambtenaren, handelaren en industriëlen

Begin- en eindpunt: Station Deventer

Horeca: volop aanwezig in de stad. Halverwege de wandeling: Hotel Gaia,
Schapenzandweg 3, 7431 PZ Diepenveen

Lengte: 17,8 km

Deze wandeling laat zien hoe rijk de relatie tussen Deventer en Nederlands-Indië is geweest. Al bij de oprichting van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC) in 1602 waren er vermoedelijk Deventenaren onder de financiers van deze handelsorganisatie. In Deventer is de gouverneur-generaal van Nederlands-Indië mr. Albertus Jacobus Duymaer van Twist (1809-1887) geboren en getogen. Een andere beroemde Deventenaar is George Birnie (1831-1904). Hij startte in 1859 in Jember (Djember) op Oost-Java een tabaksplantage. Hij bouwde deze onderneming, samen met familieleden, uit tot Birnie's Landbouw Maatschappij Oud Djember (1869-1909). Louis Constant Westenenk (1872-1930) geboren op Java en opgegroeid in Deventer heeft het tot gouverneur van Sumatra's Oostkust geschopt. Bovendien was in Deventer vanaf 1912 de enige Rijks Koloniale Landbouwschool in Nederland gevestigd. De wandeling voert eerst door de stad, vervolgens langs de IJssel en het buitengebied van Deventer.

De Route

1. Neem op station Deventer de hoofduitgang aan de stadszijde. Steek, met je rug naar het station meteen over, loop de brug over, steek vervolgens de straat over bij de verkeerslichten en sla daarna

linksaf en loop de Singel op. Steeds rechtdoor blijven lopen, langs de schouwburg en verder langs het fietspad met aan weerszijden bomen tot het fietspad met een bocht naar rechts op een kruising toeloopt. Op de kruising de tweede straat rechts in slaan: het Waltorenpad (voetgangersgebied). Dit pad komt uit op de Walstraat. Loop door naar de Bergkerk. Loop linksom rond de kerk. Aan het eind van het rondje het trapje af en rechtsaf naar voetgangersoversteekplaats lopen. Steek het Emmaplein over, sla linksaf en loop door tot de Bergpoortstraat. Deze rechts inslaan. In deze straat loopt nog een oud spoor. Aan het einde rechtsaf de Bergsingel oplopen waar op nummer 67 ooit de Van Son Inktfabriek heeft gestaan. Vandaar het tweede paadje rechts nemen naar de Raamstraat. Als je naar rechts kijkt zie je het gebouw waar vroeger de ijzergieterij van Nering Bögel gevestigd was.

2. Linksaf de Raamstraat in lopen. Neem de eerste straat rechts: de Werfstraat. Je kijkt op de grote huizen die tegen de Bergkerk zijn gebouwd. Vervolgens linksaf de Gieterijstraat in. Aan het eind rechtsaf de Sluisstraat in, links aanhouden en onder het viaduct van de N344 doorlopen. Linksaf en vervolgens rechtsaf via de Zandpoort richting de Brink lopen. Eerste straat links in lopen, de Boterstraat en direct weer rechts de Brink op. Links op nummer 68 is het voormalige familiehuis van de Birnies gevestigd.

3. Loop een eindje terug en sla de Assenstraat rechts in. Op nummer 32 heeft Louis Constant Westenenk (1872-1930) gewoond. Vervolgens linksaf Grote Poot inlopen. Sla meteen weer linksaf en loop het Grote Kerkhof op, sla rechtsaf en loop langs de kerk: De Grote of Lebuinuskerk. Deze kerk is dagelijks open voor het publiek. De moeite waard om te bekijken. Sla even voorbij de kerk de eerste straat linksaf in, de Nieuwe Markt en loop door naar de IJssel. Weg oversteken, rechtsaf slaan en op het pad langs de IJssel gaan lopen. Loop onder de brug door en vervolg je weg of in de uiterwaarden (paarse wandeling met hekjes) of op de dijk langs de IJssel tot het gebouw van de roeivereniging. Bij de roeivereniging naar beneden lopen en het pad door de uiterwaarden volgen (valt hier samen met de paarse wandeling die door de uiterwaarden loopt) tot je de IJsseldijk weer opklimt. Je kunt dus bij laag water helemaal door de uiterwaarden lopen tot je de IJsseldijk weer op moet.

4. Op de dijk linksaf en meteen weer linksaf, een pad door de uiterwaarden inlopen. Bijna aan het einde van het pad, voor een boerderij met rieten dak en rode luiken, rechtsaf een gras pad inlopen en direct weer links, een min of meer verhard pad inslaan. Links passeer je de boerderij Stobbenweerd en even later de ruïne van Keizersrande, een oud steenovenbedrijf. Je loopt vrijwel meteen tegen een zwart metalen hekwerk aan. Hier rechtsaf slaan en dit pad langs de bosrand volgen tot je uitkomt op een asfaltweg. De drukke weg oversteken en linksaf het fietspad oplopen. De eerste weg rechts inslaan, de Schapenzandweg. Links ligt het landhuis Nieuw Rande. Mr. A.J. Duymaer van Twist (1809-1887) van 1851 tot 1856 gouverneur-generaal van Nederlands-Indië kocht dit landgoed in 1857. Nu huist Hotel Gaia erin. Hier kun je biodynamisch lunchen.

5. Loop (na een eventuele pauze) vanaf Nieuw Rande weer terug naar de Schapenzandweg en sla linksaf. Onderweg passeer je een spoorlijn. Even daarna rechtsaf de Koopmansweg inslaan en uitlopen tot de Wetermansweg. Hier rechtsaf slaan en direct over het spoor links de Heldermsweg inslaan en verder het fietspad langs het spoor volgen dat nagenoeg samenvalt met de paars aangegeven wandeling van het wandelnetwerk Salland. Het pad loopt langs de spoorlijn achter de huizen van een nieuwbouwwijk en door een plantsoen. Loop door tot je rechts een stenen trap ziet die omhoogvoert naar een verkeersweg. Deze trap oplopen, de weg oversteken en aan de overzijde linksaf. De spoorlijn oversteken en direct daarna rechtsaf via trappen omlaag. Je loopt weer door een

plantsoen en daarna over de oude IJsseldijk: de Lookersdijk, met links en rechts nog enkele wielen. Blijf de paarse wandeling nog een eind volgen tot je uitkomt bij een grote weg. Steek die over en loop de Middelweg in. Links kun je de watertoren zien (zomers onzichtbaar door de bomen).

6. Loop de Middelweg helemaal uit. Aan het eind van de Middelweg de paarse wandeling weer volgen, blijf op deze route (twee viaducten naar rechts negeren), tot je weer bij een asfaltweg uitkomt. Deze weg schuin naar links oversteken, rechtsaf slaan en langs de apostolische kerk lopen. Door blijven lopen tot je uitkomt op de Diepenveense weg en aan de overkant links het torentje ziet van het huis van de beheerder van de Oude Begraafplaats. Op deze begraafplaats is Duymaer van Twist begraven en ook zijn onfortuinlijke voorganger Bruce. Sla linksaf de Diepenveense weg in en meteen daarna rechtsaf. Je loopt nu op een pad dat eerst langs de joodse begraafplaats voert en vervolgens langs de Oude Begraafplaats. Deze begraafplaats is van 10.00 tot 16.00 uur geopend voor het publiek.

7. Loop het pad uit. Je komt op de Smyrna straat. Linksaf slaan en deze bijna helemaal uitlopen langs een moskee en fabriek tot aan de G.I. Brucestraat. Deze straat niet inlopen maar de volgende straat rechts inslaan dat is de A.J. Duymaer van Twiststraat. Deze helemaal uitlopen en aan het eind linksaf slaan. Loop tot aan de Ceintuurbaan. Daar rechts afslaan tot aan de Brinkgreverweg. Op nummer 69 was de vroegere Koloniale Landbouwschool gevestigd. In het gebouwencomplex, dat de status van rijksmonument heeft, zijn atelierwoningen, herenhuizen en appartementen gerealiseerd, alle gecentreerd zijn rondom een binnentuin.

8. Via de Brinkgreverweg en het in het verlengde gelegen Churchillplein onder het spoorviaduct doorlopen en direct rechts afslaan de Leeuwenbrug oplopen. Al snel zie je het station van Deventer liggen. Dit is het einde van deze koloniale wandeling.